

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор ННІ «Каразінський інститут
міжнародних відносин та
туристичного бізнесу»

Микола ПИСАРЕВСЬКИЙ

«27» серпня 2026 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Туристичне країнознавство

рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**

галузь знань **24 Сфера обслуговування»**

спеціальність **242 «Туризм і рекреація»**

освітня програма **«Туристичний бізнес»**

вид дисципліни **обов'язкова**

ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин
та туристичного бізнесу»

2026/ 2027 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

«27» серпня 2026 року, протокол № 1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу Ганна ГАПОНЕНКО

Програму схвалено на засіданні кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

Протокол № 1 від «26» серпня 2026 року № 1

Завідувач кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

(підпис) Анатолій ГАРЧЕНКО

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Туристичний бізнес»

Гарант освітньо-професійної програми «Туристичний бізнес»

(підпис) Олена СВИШЕНКО

Програму погоджено науково-методичною комісією ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Протокол від «27» серпня 2026 року №1

Голова науково-методичної комісії ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Ганна ПАХАСЕНКО

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Туристичне країнознавство» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Туристичний бізнес» підготовки бакалавра за спеціальністю 242 «Туризм і рекреація».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Туристичне країнознавство» є формування у студентів знань з теорії та методики країнознавчого аналізу для сфери туризму, туристичної специфіки окремих регіонів, країн та туристичних центрів.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:

- Ознайомлення студентів з географічними, природними, історико-культурними та соціально-економічними особливостями країн світу.
- Формування знань про туристичні ресурси та рекреаційний потенціал різних регіонів.
- Аналіз туристичних потоків і факторів, що впливають на розвиток міжнародного туризму.
- Вивчення особливостей організації туристичних подорожей у різні країни та регіони.
- Формування умінь застосовувати країнознавчі знання при розробці туристичних маршрутів і програм.
- Ознайомлення з культурними особливостями та традиціями народів світу для забезпечення міжкультурної комунікації у туризмі.
- Розвиток здатності оцінювати перспективи розвитку туристичного бізнесу в окремих країнах і регіонах.
- Виховання поваги до культурного різноманіття та принципів сталого розвитку міжнародного туризму.

1.3. Кількість кредитів

4 кредити

1.4. Загальна кількість годин

120 год.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
3-й	3-й
Семестр	
5-й	5-й
Лекції	
32 год.	14 год. (4 ауд., 10 дист.)
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	-
Лабораторні заняття	
-	-
Самостійна робота	
56 год.	106 год., в т.ч.
Індивідуальні завдання	
-	-

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна

- формування наступних загальних компетентностей:

ЗК 06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ЗК 16. Здатність ефективно формувати свою комунікативну стратегію та передбачати можливий розвиток подій у ситуаціях міжкультурного спілкування, користуватися різноманітними тактичними прийомами комунікації з урахуванням міжкультурної компетентності – знань звичаїв, традицій іншої культури, що забезпечує успішне спілкування між комунікантами

- формування наступних фахових компетентностей:

СК01. Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності

СК 05. Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів

СК 14. Здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій інших країн, розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці

СК 20. Знання про природу, принципи організації та історичні тенденції розвитку міжнародного туристичного бізнесу

СК 21. Розуміння міжнародних інтеграційних процесів та місце в них України

1.7. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти наступних результатів:

ПР01 Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів

ПР02 Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук.

ПР04 Пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору.

- ПР05 Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території.
- ПР14 Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття.
- ПР25 Знання ролі та функцій міжнародних організацій у формуванні і реалізації концепції інформаційного суспільства як чинника міжнародного розвитку .

1.8. Пререквізити: вказати перелік дисциплін, що передують вивченню даної дисципліни
Вивчення дисципліни передбачає попереднє засвоєння кредитів з таких дисциплін, як:
«Туристичне краєзнавство», «Історія туризму», «Географія туризму», «Організація туристичних подорожей», «Туризм і глобалізація сучасного світу»

2. Тематичний план навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. ТЕОРІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ ТУРИСТИЧНОГО КРАЇНОЗНАВСТВА

Тема 1. Національна держава і міжнародний туризм у вимірах глобалізації

Виникнення і сутність національної держави. Зростання ролі національної держави. Особливості впливу глобалізації на національну державу: економічний, політичний та культурний суверенітет під загрозою.

Інституціоналізація туризму. «Рекреаційний бум». Народження «Homo Viator» (людини подорожуючої). Туризм як чинник глобалізації. Функції туризму за умов глобалізації. Туризм – нова роль для національної держави. Парадигма туризму XXI століття.

Мобільність – принциповий концепт нової туристичної парадигми. Концепція сталого розвитку туризму – нова філософія подорожування. Екологічний імператив як складова нової туристичної парадигми. Диверсифікація ринку туристичних послуг як вияв соціологізації туризму.

Тема 2. Туристичне країнознавство як навчальна та наукова дисципліна

Основні етапи розвитку країнознавчих знань та інституціоналізація країнознавства. Основні періоди та наукові школи розвитку країнознавства. Антропогеографічний напрямок країнознавчих досліджень в університетах Російської Імперії. Традиції вітчизняного країнознавства. С. Рудницький. М. Баранський. Сучасні школи країнознавчих досліджень.

Туристичне країнознавство: історія, становлення, об'єкт, предмет, функції.

Принципи, методи та закономірності у країнознавстві.

Тема 3. Політична карта світу – основа країнознавчих знань

Розмаїтість країн сучасного світу. Поняття «держава» та «країна». Основні форми правління та адміністративно-територіального устрою. Незалежна держава, колонія, протекторат, підопічна територія. Особливості державного ладу. Монархічна форма правління. Республіка. Форми адміністративно-територіального устрою. Унітарна держава, федеративна держава, конфедерація, протодержава.

Расові та етнічні відмінності людства. Мовне розмаїття населення Землі. Релігійна строкатість світу.

Тема 4. Просторово-територіальна організація країн світу

Формування сучасного світового господарства: зародження, еволюція. Євроцентризм світового господарства та його причини. Світо-системна теорія І. Валерстайна.

Поняття «географічне положення держави». Основні ознаки географічного положення: дистанційність, детермінованість, потенційність. Політико-географічне положення держави: фізико-географічна, економіко-географічна, транспортно-географічна, геополітична та геостратегічна складові. Просторово-територіальна площина політико-географічного положення держави: глобальне, регіональне, локально-сусідське політико-географічні положення.

Використання понять «територія» та «простір» в туристичному країнознавстві. Властивості території. Територія держави. Параметри території: розмір, конфігурація та державні кордони. Простір як умова для туристичної діяльності. Уявлення про адміністративно-територіальний устрій країн. Центрування простору та столичне місто. Класифікація столиць країн світу за походженням.

Тема 5. Туристичний образ та імідж країни

Культурно-образний підхід – основа формування туристичного образу території. Поняття «образ» – «імідж» – «бренд» території: ієрархія, сутність, властивості та специфіка застосування.

Методологічні основи створення туристичного іміджу країни. Туристичний імідж країни як продукт інформаційного середовища. Властивості та функції туристичного іміджу. Маркетинг іміджу. Методологічні принципи іміджування країни. Алгоритм створення туристичного іміджу країни. Механізми реалізації туристично-іміджевої політики держави.

РОЗДІЛ 2. ТУРИСТИЧНІ РЕСУРСИ КРАЇН СВІТУ

Тема 6. Туристичні ресурси країн Європейського макрорегіону

Особливості туризму з метою відпочинку та розваг в Європі. Європейський макрорегіон як найбільший ринок виїзного туризму. Основні фактори внутрішньо європейського туристського обміну. Основні центри лікувально-оздоровчого туризму в Європі. Розповсюдження ділового туризму в країнах Європи. Основні центри паломництва християн.

Туристичні країни Північної Європи: Данія, Ісландія, Королівство Норвегія. Фінляндська республіка. Швеція.

Туристичні країни Західної Європи: Королівство Бельгія. Королівство Нідерланди. Герцогство Люксембург. Велика Британія. Ірландія. Німеччина. Франція.

Туристичні країни Центральної та Східної Європи: Болгарія, Польща, Румунія, Сербія, Словаччина, Словенія, Республіка Угорщина, Хорватія, Чехія, Черногорія.

Туристичні країни Західного Середземномор'я та Південної Європи: Андорра, Гібралтар, Іспанія, Італія, Князівство Монако, Португалія, Республіка Сан-Марино, Грецька Республіка.

Тема 7. Туристичні ресурси країн Азіатсько-Тихоокеанського макрорегіону

Загальна характеристика Азіатсько-Тихоокеанського макрорегіону. Туристичні країни Східної та Південно-Східної Азії: Республіка Корея, Корейська Народна Демократична Республіка, Китай, Монголія, Тайвань, Японія, Бруней, В'єтнам, Індонезія, Королівство Камбоджа, Лаос, Малайзія, М'янма, Сінгапур, Східний Тимор, Таїланд, Філіппіни.

Туристичні країни Південної Азії: Республіка Індія, Королівство Непал, Шрі-Ланка, Мальдівські острови, Пакистан, Королівство Бутан, Бангладеш.

Туристичні країни країн Австралії та Океанії: Австралія, Нова Зеландія, Океанія, Каледонія, Соломонові острови, Вануату.

Тема 8. Туристичні ресурси країн Американського макрорегіону

Особливості туризму з метою відпочинку та розваг в країнах Північної і Латинської Америки. Основні центри лікувально-оздоровчого туризму в Північній Америці. Розповсюдження ділового туризму.

Туристичні країни Північної і Центральної Америки: Сполучені Штати Америки, Канада, Мексика, Коста-Ріка, Гватемала, Беліз, Панама, Куба, Ямайка, Багамські острови, Домініканська Республіка, Барбадос.

Туристичні країни Південної Америки і Карибського басейну: Бразилія, Аргентина, Венесуела, Колумбія, Болівія, Еквадор, Чилі, Уругвай, Парагвай, Перу.

Тема 9. Туристичні ресурси країн Африканського макрорегіону

Туризм з метою відпочину і розваг в країнах Африки. Лікувально-оздоровчий туризм на Африканському континенті. Інші види туризму.

Північноафриканський туристичний район: Алжир, Марокко, Судан, Туніс.

Західноафриканський туристичний район: Буркіна-Фасо, Гамбія, Гана, Кабо-Верде, Кот-Д'Івуар, Нігер, Нігерія, Сенегал.

Центральноафриканський туристичний район: Ангола, Демократична Республіка Конго, Конго, Центральноафриканська Республіка, Чад.

Південноафриканський туристичний район: Намібія, Південноафриканська Республіка, Свазіленд.

Східноафриканський туристичний район: Ефіопія, Замбія, Зімбабве, Кенія, Коморські Острови, Мадагаскар, Маврикій, Мозамбік, Сейшельські Острови, Танзанія, Уганда.

Тема 10. Туристичні ресурси країн Близькосхідного макрорегіону

Загальна характеристика Близькосхідного макрорегіону. Туристичні країни макрорегіону: Бахрейн, Йорданія, Ліван, Оман, Саудівська Аравія, Сирія, Об'єднані Арабські Емірати. Єгипет, як ключовий туристичний напрямок Близькосхідного макрорегіону.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усь го	у тому числі					усь ого	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. ТЕОРІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ ТУРИСТИЧНОГО КРАЇНОЗНАВСТВА												
Тема 1. Національна держава і міжнародний туризм у вимірах глобалізації	10	2	2			6	10	2				8
Тема 2. Туристичне країнознавство як навчальна та наукова дисципліна	10	2	2			6	10					10
Тема 3. Політична карта світу – основа країнознавчих знань	10	2	2			6	10	2				8
Тема 4. Просторово-територіальна організація країн світу	10	2	2			6	10					10
Тема 5. Туристичний образ та імідж країни	10	2	2			6	10					10
Разом за розділом 1	50	10	10			30	50	4				46
Розділ 2. ТУРИСТИЧНІ РЕСУРСИ КРАЇН СВІТУ												
Тема 6. Туристичні ресурси країн Європейського макрорегіону	12	6	6				14	2				12
Тема 7. Туристичні ресурси країн Азіатсько-Тихоокеанського макрорегіону	10	4	4			2	14	2				12
Тема 8. Туристичні ресурси країн Американського макрорегіону	10	4	4			2	14	2				12
Тема 9. Туристичні ресурси країн Африканського макрорегіону	12	4	4			4	14	2				12
Тема 10. Туристичні ресурси країн Близькосхідного макрорегіону	10	4	4			2	14	2				12
Разом за розділом 2	70	22	22			26	70	10				60
Усього годин	120	32	32			56	120	14				106

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Національна держава і міжнародний туризм у вимірах глобалізації	2
2	Туристичне країнознавство як навчальна та наукова дисципліна	2
3	Політична карта світу – основа країнознавчих знань	2
4	Просторово-територіальна організація країн світу	2
5	Туристичний образ та імідж країни	2
6-8	Туристичні ресурси країн Європейського макрорегіону	6
9-10	Туристичні ресурси країн Азіатсько-Тихоокеанського макрорегіону	4
11-12	Туристичні ресурси країн Американського макрорегіону	4
13-14	Туристичні ресурси країн Африканського макрорегіону	4
15-16	Туристичні ресурси країн Близькосхідного макрорегіону	4
	Разом	32

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми «Національна держава і міжнародний туризм у вимірах глобалізації»	6	8
2	Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми «Туристичне країнознавство як навчальна та наукова дисципліна»	6	10
3	Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми «Політична карта світу – основа країнознавчих знань»	6	8
4	Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми «Просторово-територіальна організація країн світу»	6	10
5	Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми «Туристичний образ та імідж країни»	6	10
6	Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми «Туристичні ресурси країн Європейського макрорегіону»		12
7	Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми «Туристичні ресурси країн Азіатсько-Тихоокеанського макрорегіону»	2	12
8	Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми «Туристичні ресурси країн Американського макрорегіону»	2	12
9	Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми «Туристичні ресурси країн Африканського макрорегіону»	4	12
10	Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми «Туристичні ресурси країн Близькосхідного макрорегіону»	2	12
	Разом	56	106

6. Індивідуальні завдання

Не передбачене навчальним планом

7. Методи навчання

Методи навчання – взаємодія між викладачем і студентом, під час якої відбувається передача та засвоєння знань, умінь і навичок від викладача до студента, а також самостійної та індивідуальної роботи студента. При проведенні визначених планом видів занять використовуються такі методи:

1. Під час викладення навчального матеріалу: – словесні (бесіда, пояснення, розповідь, інструктаж); – наочні (ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження); – практичні (вправи, практичні роботи, дослідні роботи).
2. За організаційним характером навчання: – методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності; – методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності; – методи контролю та самоконтролю у навчанні; – бінарні (поєднання теоретичного, наочного, практичного) методи навчання.
3. За логікою сприймання та засвоєння навчального матеріалу: індуктивно-дедукційні, репродуктивні, прагматичні, дослідницькі, проблемні тощо.

8. Методи контролю

Система оцінювання знань, вмінь та навичок студентів передбачає виставлення оцінок за усіма формами проведення занять.

Перевірка та оцінювання знань студентів може проводитися у наступних формах:

- оцінювання роботи студентів під час практичних занять;
- проведення проміжного контролю;
- проведення підсумкового контролю.

Проміжний контроль знань студентів здійснюється шляхом проведення тестування з основних навчальних елементів змістовних тем. Сума балів, які студент денної форми навчання може набрати за першим та другим розділом, дорівнює 60.

Підсумковий контроль здійснюється у форму екзамену. До екзамену допускаються студенти, які мають достатню кількість балів з поточного контролю та написання і захисту контрольної роботи. Час виконання екзамену – до 80 хвилин.

Підсумковий контроль 40 балів, в т. ч:

тести – 20 балів (20 тестових завдань x 1,0 балу);

2 відкриті питання творчого характеру – 20 балів (по 10 балів кожне).

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на екзамені студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

У разі настання / подовження дії **обставин непереборної сили** здобувачам вищої освіти денної та заочної форм навчання надається можливість скласти **екзамен в тестовій формі дистанційно на платформі Moodle** в дистанційному курсі «Туристичне країнознавство», режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=2191>

Сумарна оцінка за вивчення дисципліни розраховується як сума контрольних оцінок та балів, отриманих за результатами поточного та підсумкового семестрового контролю. Загальна сума балів підсумкового семестрового контролю складає 100.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання										Разом	Екзамен аційна робота	Сума
Розділ 1					Розділ 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10			
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	20		
60 (мінімум – 20)										60	40	100 (мінім ум – 50)

T1, T2 ... T10 – теми розділів.

Структура та складові підсумкової оцінки з дисципліни

Поточний контроль протягом семестру – 60 балів.

З них:

- активна робота на семінарських заняттях – 40 балів (4 бали кожне семінарське);
- поточний контроль – 20 балів.

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях.

Критерії оцінювання знань студентів на семінарських заняттях

Усний виступ, виконання письмового завдання	Критерії оцінювання
4	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.
3	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.
2	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.
1,0	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Доповнення виступу:

2 бали – отримують студенти, які глибоко володіють матеріалом, чітко визначили його зміст; зробили глибокий системний аналіз змісту виступу, виявили нові ідеї та положення, що не були розглянуті, але суттєво впливають на зміст доповіді, надали власні аргументи щодо основних положень даної теми.

1 бал отримують студенти, які виклали матеріал з обговорюваної теми, що доповнює зміст виступу, поглиблює знання з цієї теми та висловили власну думку.

Суттєві запитання до доповідачів:

2 бали отримують студенти, які своїм запитанням до виступаючого суттєво і конструктивно можуть доповнити хід обговорення теми.

1 бал отримують студенти, які у своєму запитанні до виступаючого вимагають додаткової інформації з ключових проблем теми, що розглядається.

Критерії поточного контролю знань студентів

Поточний контроль проводиться з метою визначення стану успішності здобувачів вищої освіти за період теоретичного навчання. Поточний контроль знань студентів здійснюється через проведення аудиторних письмових контрольних робіт або комп'ютерного тестування.

Письмова контрольна робота або тестування	Критерії оцінювання
15-20	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
10-14	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.
5-9	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
1-4	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.

Замість виконання завдань (вивчення тем) можуть також додатково враховуватись такі види активностей здобувача:

- проходження тренінг-курсів чи дистанційних курсів з використання сучасних освітніх технологій на платформах Coursera, Prometheus тощо (за наявності відповідного документу про їх закінчення, надання копії викладачу);
- участь в майстер-класах, форумах, конференціях, семінарах, зустрічах з проблем використання сучасних освітніх технологій (з підготовкою есе, прес-релізу, інформаційного повідомлення тощо, що підтверджено навчальною програмою заходу чи відповідним сертифікатом);
- участь у науково-дослідних та прикладних дослідженнях з проблем використання сучасних освітніх технологій (в розробці анкетних форм, проведенні опитувань, підготовці та проведенні фокус-груп, обробці результатів дослідження, підготовці звіту, презентації результатів тощо, що підтверджується демонстрацією відповідних матеріалів).

Умови допуску студента до підсумкового семестрового контролю (екзамену): написання поточного контролю та робота на семінарських заняттях за результатами яких він набрав не менше 20 балів.

Підсумковий семестровий контроль

Підсумковий семестровий контроль – це підсумкове оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти за семестр, що здійснюється в університеті у формі екзамену. На підсумковий семестровий контроль виносяться питання, що передбачають перевірку розуміння здобувачами вищої освіти програмного матеріалу дисципліни в цілому та рівня сформованості відповідних компетентностей після опанування курсу.

Структура екзамену:

- тести – 20 балів (20 тестових завдань x 1,0 балу);
- 2 відкриті питання творчого характеру – 20 балів (по 10 балів кожне).

Критерії оцінювання тестових завдань під час складання екзамену

Бали	Критерії оцінювання
20–18	Відповіді повні, без помилок; демонструється глибоке розуміння матеріалу та вміння застосовувати знання на практиці.
17–15	Відповіді в основному правильні, незначні неточності; знання достатні для розв'язання завдань, але бракує деталізації чи прикладів.
14–11	Є помилки у відповідях; продемонстроване лише часткове розуміння матеріалу; приклади або аргументація подані неповністю.
10–6	Відповіді поверхові, багато неточностей; знання фрагментарні, застосування на практиці утруднене.
5–1	Дуже низький рівень знань; більшість відповідей неправильні або відсутні; відсутнє логічне обґрунтування.
0	Завдання не виконано або всі відповіді неправильні.

Критерії оцінювання відкритих питань творчого характеру під час складання екзамену

Бали	Критерії оцінювання
10	Відповідь повна, аргументована, логічна; присутні оригінальні ідеї, творчий підхід та приклади; відсутні помилки.
9–8	Відповідь змістовна та правильна, проте менш глибока або з незначними неточностями; творчий підхід частково реалізований.
7–6	Відповідь в основному правильна, але неповна; відчувається обмежений творчий підхід, приклади подані частково.
5–4	Відповідь поверхова, з помилками; слабкий рівень аргументації; творчий компонент відсутній або мінімальний.
3–1	Дуже низький рівень виконання; відсутня логіка та аргументація; відповідь майже не розкриває питання.
0	Відповідь відсутня або повністю неправильна.

Під час вивчення навчальної дисципліни використання технологій штучного інтелекту (ШІ) здійснюється відповідно до Політики використання технологій штучного інтелекту Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

У межах дисципліни застосовуються такі моделі використання ШІ:

1. Модель «ШІ заборонено».

Використання технологій штучного інтелекту не допускається під час виконання контрольних заходів, спрямованих на перевірку індивідуальних знань і сформованості компетентностей здобувача освіти, зокрема: усного опитування, модульних контрольних робіт, екзамену (заліку), якщо інше не визначено викладачем, інших видів оцінювання, для яких викладачем встановлено обмеження щодо використання ШІ.

2. Модель «ШІ як асистент».

Під час підготовки до практичних занять, виконання індивідуальних завдань, рефератів, аналітичних оглядів та інших письмових робіт дозволяється використання ШІ для: пошуку та систематизації інформації, добору та первинного аналізу наукових джерел, пояснення складних понять, удосконалення структури тексту, перевірки граматики, стилю та оформлення, генерації ідей, плану роботи або прикладів.

Фінальний текст роботи, висновки, аналіз, інтерпретація результатів та прийняті рішення повинні бути самостійно підготовлені здобувачем освіти.

3. Модель «ШІ як інструмент».

Для окремих лабораторних, практичних, проєктних або дослідницьких робіт використання технологій штучного інтелекту може бути обов'язковою складовою виконання завдання. У таких випадках здобувачі освіти можуть використовувати генеративні моделі ШІ для: аналізу та підготовки даних, генерації, аналізу й оптимізації програмного коду, порівняння результатів роботи різних моделей ШІ, створення візуалізацій, схем або зображень, аналізу великих масивів даних. проведення експериментів із застосуванням сучасних інструментів штучного інтелекту.

Усі результати, отримані за допомогою ШІ, підлягають критичному аналізу, перевірці та доопрацюванню здобувачем освіти.

Декларування використання ШІ.

У разі використання технологій штучного інтелекту здобувач освіти зобов'язаний зазначити: назву сервісу або моделі ШІ; дату використання; характер допомоги (генерація ідей, пошук інформації, аналіз даних, генерація коду, редагування тексту тощо).

За вимогою викладача здобувач освіти повинен надати використані запити (prompts) або пояснити спосіб використання інструментів ШІ.

Недеклароване використання технологій штучного інтелекту або подання згенерованого ШІ матеріалу як власного результату навчальної діяльності розглядається як порушення принципів академічної доброчесності відповідно до внутрішніх нормативних документів Університету.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для чотирирівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
0-49	незадовільно

10. Рекомендована література

Основна література

1. Алешугіна Н.О., Зеленська О.О., Смаль І.В. Туристичне країнознавство у таблицях і схемах: навч. посіб. Ніжин: ПП Лисенко М.М., 2011. 387 с.
2. Гапоненко Г. І., Парфіненко А. Ю., Сідоров М. В. Туристичне країнознавство : методичні рекомендації до вивчення дисципліни (для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 242 «Туризм і рекреація») Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2024.
3. Ігнат'єв П. М. Країнознавство. Країни Азії: навч. посіб. 2-ге вид. Чернівці: Книги – ХХІ, 2006. 423 с.
4. Мальська М.П., Антонюк Н.В., Ганич Н.М. Міжнародний туризм і сфера послуг: підручник. К. : Знання, 2008. 661 с.
5. Мальська М. П., Бордун О.Ю., Гамкало М.З. Туристичне країнознавство. Азія та Океанія : навч. посіб. К. : Центр учб. літ-ри, 2013. 184 с.
6. Мальська М. П., Худо В. В., Цибух В. І. Основи туристичного бізнесу. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 272 с.
7. Масляк П.О. Країнознавство. К.: Знання, 2008. 292 с.
8. Парфіненко А.Ю. Національна держава і міжнародний туризм у вимірах глобалізації: вступ до курсу «Туристичне країнознавство». Х.: Бурун Книга, 2009. 128 с.
9. Парфіненко А.Ю. Туристичне країнознавство: навч. посіб. Х.: Бурун Книга, 2009. 288 с.
10. Парфіненко А.Ю., Сідоров В.І., Любіцева О.О. Туристичне країнознавство: підручник. 2-ге вид., переробл. і доповн. К.: Знання, 2015. 551 с.
11. Петранівський В. Л., Рутинський М. Й. Туристичне краєзнавство. К.: Знання, 2006. 575 с.
12. Пик С. М. США – Велика Британія: «особливі відносини». К.: Знання, 2006. 283 с.
13. Стафійчук В. І. Рекреація: навч. посіб. 2-е вид. Київ: Альтерпрес, 2010. 264 с.
14. Стафійчук В. І., Маалиновська О.Ю. Туристичне країнознавство: туристичні ресурси світу. Європа, Азія, Австралія та Океанія: навч.посіб. К.: Альтерпрес, 2009. 427 с.
15. Туристичне країнознавство: країни-лідери туризму : навч. посіб. / під ред.: О.О. Любіцевої. К. : Альтерпрес, 2008. 436 с.
16. Туристичне країнознавство. Європа : навч. посіб. / за ред. М. П. Мальська, М. Гамкало, О. Ю. Бордун. К.: Центр учб. літ-ри, 2009. 224 с.
17. Уварова Г. Ш., Мелько Л. Ф. Туристичне країнознавство : навчальний посібник. Київ : Університет «КРОК», 2022. 410 с.

Допоміжна література

18. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування. К.: КНУ, 2001. 397 с
19. Будз М.Д., Мартинюк В.О., Постоловський Р.М., Троян С.С. Комплексне країнознавство (основні поняття, категорії, країни, персоналії): словник-довідник. Київ: ПП Самборський І.О., 2003. 256 с.
20. Гапоненко Г.І., Парфіненко А.Ю., Шамара І.М. Сільський зелений туризм: навчальний посібник (для студентів спеціальності «Туризм»). Суми: ПФ «Видавництво «Університетська книга», 2019. 191 с.
21. Дубовик І.А. Країнознавчий словник-довідник. К.: Знання, 2008. 839 с.

22. Лиман С. І., Парфіненко А. Ю., Посохов І. С. Історія туризму: навчальний посібник (для студентів спеціальності «Туризм»). Суми: ПФ «Видавництво «Університетська книга», 2018. 372 с.
23. Особливості формування та реалізації туристичної політики держави: міжнародний, національний, регіональний досвід / за ред. А.Ю. Парфіненка, Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2013. 280 с.
24. Парфіненко А. Ю. Міжнародний туризм в Україні геополітичні аспекти глобального явища. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*: зб. наукових праць. Випуск 126 (частина І). К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Інститут міжнародних відносин, 2015. С. 12-22. doi: 10.17721/arpmv.2015.126.1.12-23.
25. Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 березня 2017 р. № 168-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-%D1%80>
26. Русинський М.Й. Географія туризму України: навч.-метод. посіб. 2-ге вид. переробл і доп. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 160 с.
27. Сідоров М.В., Юрченко О.Є., Юрченко С.О. Україна на світовому ринку туристичних послуг: сучасний стан та перспективи розвитку: монографія. Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2017. 256 с.
28. Ткаченко Т.І. Сталий розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу. К. : Київ, нац. торг.-екон. ун-т, 2006. 537 с.
29. Туристичний імідж регіону: монографія / за ред. А. Ю. Парфіненка. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. 312 с.
30. Юрківський В.М. Країни світу: довідник. К.: Либідь, 2001. 368 с
31. Юрченко С.О., Юрченко О.Є. Міжнародний туризм: навч. посіб. (для студентів спеціальностей «Туризмознавство», «Міжнародні економічні відносини»). Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. 328 с.
32. Asunción Blanco-Romero & Macià Blázquez-Salom (eds.). *Spanish Tourism Geographies: Territorial Diversity and Different Approaches*. Springer Cham, 2023.
33. Becken, S. (2015) *Tourism and Oil*, Channel View, Clevedon.
34. Beirman, D. (2018) Tourism crisis and safety management, pp. 154–170 in Cooper, C., Volo, S., Gartner, W.C. and Scott, N. (eds) *The Sage Handbook of Tourism Management: Applications of Theories and Concepts to Tourism*, Sage, London.
35. Butler, R.W. (2015) Tourism area life cycle, pp. 183–226 in Cooper, C. (ed.) *Contemporary Tourism Resources*, Volume 1 Goodfellow, Oxford.
36. Cohen, S. and Hopkins, D. (2019) Autonomous vehicles and the future of urban tourism. *Annals of Tourism Research*, 74, 33–42.
37. Day, J. and Chin, N. (2018) Tourism, energy, oil and water, pp. 466–481 in Cooper, C. et al. (eds) *The Sage Handbook of Tourism Management: Theories, Concepts and Disciplinary Approaches to Tourism*, Sage, London.
38. Dwyer, L. (2014) Transnational corporations and the globalisation of tourism, pp. 197–209 in Lew, A.L., Hall, C.M. and Williams, A.M. (eds) *The Wiley Blackwell Companion to Tourism* Wiley, Chichester.
39. Dasenbrock, J. (2002) The pros and cons of ecotourism in Costa Rica. *Trade Environment Database Case Studies*, 648, 1–12.

40. Fennell, D.A. and Cooper, C. (2020) Sustainable Tourism: Principles, Contexts and Practices Channel View, Bristol.
41. Handbook on Tourism Planning. Philip Feifan Xie (ed.). Edward Elgar Publishing, грудень 2023. ISBN-13: 978-1803923598.
42. International Case Studies on Tourism Destination Management and COVID-19 Impacts and Responses. Hudson, Simon. Routledge, 2023.
43. Krul, H.; Korol, O.; Skutar, T. "Statistical analysis of the type and seasonality of tourist arrivals at a UNESCO sightseeing tourism site: the example of Chernivtsi, Ukraine." *Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society*, 2024, 38(3), 29–52
44. Poon, A. (2018) Overcoming Overtourism, LEVE-Global, Trinidad and Tobago.
45. Peeters, P., Szimbo, B. and Duijnisveld, D. (2007) Major environmental impacts of European tourism transport. *Journal of Transport Geography*, 15 (1), 83–93.
46. Prideaux, B. (2018) Tourism and surface transport, pp. 297–313 in Cooper, C., Volo, S., Gartner, W.C. and Scott, N. (eds) *The Sage Handbook of Tourism Management Theories, Concepts and Disciplinary Approaches to Tourism*, Sage, London.
47. Ron, A. and Timothy, D. (2019) Contemporary Christian Travel, Channel View Publications, Bristol.
48. Stone, R., Hartmann, P., Seaton, A., Sharpley, R. and White, L. (eds.) (2018), *The Palgrave Handbook of Dark Tourism Studies*, Palgrave, London.
49. Spector, S. and Higham, J. (2019) Space tourism in the Anthropocene. *Annals of Tourism Research*, 79, doi:10.1016/j.annals.2019.102772.
50. Sustainable Tourism in the Americas. Edward Manning та Luis E. Márquez (eds.). CABI, вересень 2023. ISBN 978-1800623194.
51. *Tourism Geography* / ed. by S.Williams. – London-New-York: Routledge, 2003. 225 p.
52. *World Geography of Travel and Tourism: A Regional Approach* / ed. by Alan Lew, C. Michael Hall. 2008. 376 p.
53. Zajadacz, Alina (eds.). *Rethinking Sustainable Tourism in Geographical Environments: Theory and Practices*. Cham: Springer, 2024.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

54. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>.
55. Офіційний веб-портал Верховної ради України. URL: <http://rada.gov.ua>.
56. Офіційний сайт Всесвітньої туристичної організації (ЮНВТО). URL: <http://www2.unwto.org>
57. Офіційний сайт Всесвітньої Ради з туризму та подорожей (WTTC). URL: <http://www.wttc.org>

12. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили

В умовах дії обставин непоборної сили освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі. Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборонаю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти

екзамен в тестовій формі дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі
«Туристичне країнознавство», режим доступу:
<https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=2191>